

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo, — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Liubliana, sreda 20. septembra 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Vojni dogodki po svetu so povzročili za gospodarstvo vse močnejše posledice. Kot prvi so bili vznemirjeni že dostikrat prizadeti vlagatelji, ki so začeli jadrno dvigati svoje vloge. Zopet drugi so začeli kopičiti blago, ker so jim ostale v spominu še izkušnje iz svetovne vojne. Tudi o navijalnih cen je bilo v naši javnosti mnogo govora. Toda vodni dogodki so povzročili tudi težje posledice. Predvsem je zastal naš izvoz, z njim pa naravno tudi naš uvoz. Ko pa zastaja zunanja trgovina, je postalo tudi kopičenje blaga odveč. Še dobro bi bilo, če bi se pri zastoju izvoza domača potrošnja povečala. Zastala pa je tudi domača notranja trgovina in ni redko, da morajo trgovine kljub zmanjšanju personala z lahkoto opraviti vse delo.

Popolnoma pa je zastala tudi gradbena delavnost in ne samo zato, ker se bliža konec stavbene sezone. Ljudje v stavbe ne investirajo zaenkrat denarja in zaradi tega je gradbena delavnost zastala. Industrija nadalje toži, da je nabava njej potrebnih surovin silno otežkočena, sporočajo pa se še druge težave. Vse to je vzrok, da nastaja v našem gospodarstvu neko mrtvilo, ki je danes tem bolj nezaželeno, ker bi se morala že zaradi vedno večjih državnih izdatkov gospodarska delavnost silno povečati, da bi se mogel zaslužiti denar, ki je pogoj za večje državne dohodke.

Treba priznati, da se zlasti v zadnjem času opaža neko stremljenje, da se gospodarstvo pomaga. Tako se je z uredbo o izplačevanju vlog obvaroval naš denarni trg pred prevelikimi streslaji, s kontrolo izvoza in uvoza se hoče regulirati naša zunanja trgovina, z monopolizacijo trgovine s češpljami se hoče pomagati našim sadjarjem itd. Kakor so vse te odredbe in ukrepi koristni ter razveseljivi, vendar niso zadostni, ker se z njimi še ne doseže glavno, to je poživljenje gospodarske delavnosti z večjo proizvodnjo. Povečanje proizvodnje je osnovni pogoj, da pridemo iz sedanjega zastoja in zato treba povečanju proizvodnje posvetiti tudi glavno pažnjo.

Nikakor pa ne vidimo prizadevanja, da bi se proizvodnja res povečala. Kajti nič se ne stori, da bi se podjetniku olajšali posli in da bi se dvignil smisel za podjetnost. Tako n. pr. bi se morale dovoliti vsem, ki bi postavili nove tovarne, znatne olajšave. Vsaj za tovarne, ki bi izdelovale predmete, katere danes uvažamo, bi se takšne olajšave morale dovoliti. Mislimo, da ni nič pretiranega, če bi zahtevali, da se domačim ljudem, ki postavijo novo tovarno, dovolijo vsaj takšne ugodnosti, kakor so jih dobila tuja podjetja. Če se morejo dati takšne ugodnosti tujcem, bi se morale še tem prej dati domačinom. Dovoliti bi se jim moral carine prost uvoz potrebnih strojev, zagotoviti jim s primerno carinsko zaščito neko rentabilnost in za prva leta tudi zmanjšati davčno breme. Država bi v obliki uslužbenkega davka, trošarin in drugih indirektnih davkov itak prišla na svoj račun. Prav tako tudi samoupravna telesa.

Za oživljenje stavbene delavno-

sti je nujno potrebno, da se seže po starem preizkušenem pravilu, da se dovoli za nove stavbe za neko vrsto let davčna prostost. Povečanje stavbene delavnosti bi hipoma poživilo vse panoge gospodarstva, saj so vsi obrti in mnoge industrije naravnost odvisne od stavbene delavnosti. Na drugi strani pa je tudi res, da so naše stanovanjske razmere še vse prej ko idealne. Še vedno živi vse polno ljudi v stanovanjih, ki so vse prej ko higienična.

Ni pa izključeno, da bi se mogli tudi sedanjí nevarni časi porabiti za povečanje stavbene delavnosti. Marsikdo bi si napravil zaklonišče, če bi imel sredstva ali če bi se mu to na drug način olajšalo. Zakaj se ne bi napravili ljudem brezplačno načrti za za-

klonišča, zakaj se ne bi dobavljal material po nižini ceni, zakaj se ne bi pomagalo ljudem tudi s krediti? Samo s propagandnimi članki se zaklonišča nikdar ne bodo zgradila.

Za oživljenje proizvodnje in gospodarskega življenja pa je tudi potrebno, da se že enkrat upoštevajo predlogi gospodarskih organizacij. Če pravijo srbske, hrvaške in slovenske gospodarske organizacije, da je ta in ta stvar potrebna, potem pač ne more biti več dvoma o njeni potrebnosti.

Resnica je, da posli zastajajo in da zato tudi pada gospodarska sila ljudstva. Resnica pa je tudi, da bi se moglo zastajanje poslov zelo zmanjšati ali celo ustaviti, če bi se delalo več, kakor se dela in če bi se upoštevalo to, da se-

danji napeti časi zahtevajo forsirano delo. Birokratizem za forsirano delo še nikdar ni imel smisla in ga tudi nikdar ne bo imel. Zato tudi ne bomo prišli do zboljšanja, če bomo še nadalje prepustili odločilno besedo birokratizmu. Ali nam je ta res bolj pri srcu ko napredek vsega naroda? Zato pa je treba, da se vnese tempo v naše javno življenje, da se prepusti več besede praktičnim ljudem, ki se znajo boriti za eksistenco, zato je tudi treba prirediti v večji meri mladino, ki ima smisel za forsirano delo, pa bo nastopilo zboljšanje in posli ne bodo zastajali. Toda to je treba res storiti, ne pa se zadovoljevati le s pobožnimi željami in malokrvnimi ukrepi. Treba, da živimo, ne pa da še nadalje živitarimo.

ni zaradi zadnjih političnih dogodkov v Evropi. Iz teh razlogov je postala nujna organizacija javnega kredita, ki bi se morala prilagoditi dejanskim razmeram in ki bi morala obsegati načrtno izgraditev in razvoj vseh virov, ki bi jih mogla država v primeru potrebe izkoristiti. Določila, ki so se dosedaj izdajala za izgraditev našega notranjega trga, so bila enostranska, uporabljena sredstva pa niso bila vedno tudi srečno izbrana.

Z ozirom na vse to kongres predlaga:

1. Organizira naj se trg kratkoročnih papirjev, ker je ravno ta panoga javnega kredita pri nas nova in še ni diskreditirana, istovremno pa odpira pot za dolgoročno državna posojila.

2. Državni kratkoročni papirji naj se prilagode široki publikli ter naj se z bančnega stališča napravijo sposobni za eskont pri vseh denarnih zavodih, da bi se s tem omogočilo njih najširše plasiranje ter uporabil ves kreditni aparat za zagotovitev eskonta, s čimer bi se eskontna služba razbremenila, vlagatelji pa bi prišli do prepričanja, da imajo državni papirji isto veljavo ko gotovina, a s to pozitivno razliko, da nosijo obresti. Zaradi tega bi bilo treba:

a) dvigniti rentabilnost naložbe denarja v blagajniške zapise, da bodo ta večja od rente, ki jo dajejo vloge, naložene proti odpo-

vedbi.

b) zmanjšati razliko med obrestno mero, po kateri se eskontirajo blagajniški zapisi in njih nominalno stopnjo.

c) Trg z dolgoročnimi papirji naj se izgradi ne samo z zakoni-timi predpisi, temveč tudi z odredbami gospodarskega značaja.

č) Začne naj se organizacija načrtnega vzdrževanja tečajev državnih papirjev s pomočjo posebnega organa, ki bi imel na razpolago tudi primerna sredstva in čigar delo bi bilo stalno, če bi teklo njegovo delo vzporedno z akcijo državnih denarnih zavodov.

Občni zbor

Trg. društva »Merkur«

matične organizacije slovenskega trgovstva, je v četrtek dne 21. septembra ob 7. uri zvečer v posvetovalnici Združenja trgovcev v Trgovskem domu v Ljubljani. Če občni zbor ob 7. zvečer ne bi bil sklepčen, je ob 8. uri drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov.

Nujno pozivamo trgovce in trgovske pomočnike, da se v čim večjem številu udeležijo občnega zbora. Delo Trg. društva »Merkur« je prekorisno, na njegovem občnem zboru se podaja tako izčrpen pregled našega gospodarskega stanja, da bi se že zaradi tega moral udeležiti občnega zbora vsak trgovec. Matična organizacija slovenskega trgovstva zasluzi polno zanimanje slovenskih trgovcev in trg. pomočnikov in zato upamo, da bo občni zbor tudi dobro obiskan.

Pred nemško jugoslovanskimi trg. pogajanji

Prvotno je bilo določeno, da se sestane Jugoslovansko-nemški stalni gospodarski odbor šele v oktobru. Ker pa je treba rešiti vprašanja, ki so nastala zaradi vojnih dogodkov v Evropi v najkrajšem času, je bilo dogovorjeno, da se sestane ta odbor že 28. septembra v Beogradu.

Gospodarski sloji v vsej državi za sporazum

Samoupravno življenje v banovinah bo koristno za vse gospodarstvo

Vedno bolj se kaže, da pozdravljajo sporazum ne samo hrvatski gospodarski sloji, temveč prav tako tudi slovenski in srbski. Uvodnik v zadnjem beograjskem »Privrednem pregledu« daje za to lep dokaz. Tako piše »Privredni pregled«:

... Mi smo že poudarili, da so bili pridobitniki vedno za sporazum, ker so sili dvajsetletnih političnih trenj, ki so ovirala gospodarsko življenje in ker so sili birokratičnih režimov, ki so upravljali gospodarstvo. Zadosti je bilo upravljanja gospodarstva iz pisarn centralnih uradov. Naj že enkrat pridejo gospodarska vprašanja pred forume lokalnih zakonodajnih teles in naj tam gospodarski ljudje rešujejo svoja vprašanja, ko pa so ostali vsi dosedanji kongresi, resolucije in spomenice brez koristi. Velikanski birokratični aparat je vodil svojo politiko, ki je bila dostikrat v nasprotju z željami gospodarskih organizacij in širokih slojev gospodarskega sveta. Ta birokratični aparat je skušal vse sebi podrediti, da bi čim bolj obremenil gospodarske ljudi in razvoj njihovih podjetij. Vsilil mu je množico različnih predpisov in pojasnil, s katerimi ga je oviral v delu. Skušal je državo vpreči v gospodarsko delavnost tudi tam, kjer zanjo ni bilo mesta, in kjer se je posel končal samo z deficitom. Potegnili so državo v velike investicije, v delniške družbe, v katerih je bila država glavni delničar ter imel v načrtu veliko število novih gospodarskih podjetij, ki se naj bi ustanovila in v katere bi se morale investirati velikanske vsote iz razloga, »ker je zato sposobna samo država« in »ker zahtevajo to javni interes«.

Z decentralizacijo uprave mora ta sedanji sistem pasti in gospodarstvo mora priti v pristojnost lokalnih samouprav (banovin), ki bodo same, kakor znajo in vedo, odločevale o svojih gospodarskih vprašanjih. Gospodarski ljudje so prepričani, da bodo sedaj zanje nastopili lepši časi in da bodo v svojih banovinah mogli rešiti vsa gospodarska in finančna vprašanja tako, kakor je to želja ljudstva, ki

bo zastopano v deželnih zborih in ne, kakor je to bila želja dosedanjega birokratičnega aparata.

Hrvatski gospodarski ljudje, ki so prav tako kakor gospodarski ljudje iz drugih delov države, pošiljali delegacije, spomenice in resolucije centralnemu birokratičnemu aparatu in ostali z njimi na cedilu, hrvatski gospodarski ljudje so se intenzivno lotili dela za ureditev gospodarskega življenja v svoji banovini. Njihove organizacije delajo s polno paro zakonske načrte in uredbe, ki naj se izdajo in ki naj zamenjajo uredbe in zakone, ki so dosedaj veljali za vso državo. Iz tega razloga je preteklo soboto velika delegacija vseh gospodarskih organizacij na ozemlju banovine Hrvatske obiskala bana in mu izročila obsežno spomenico o reorganizaciji gospodarskega življenja v banovini Hrvatski ter o gospodarsko-finančnih vprašanjih, ki so postala aktualna z ustanovitvijo banovine Hrvatske.

Poleg številnih problemov, ki so poudarjeni v tej spomenici in ki so lokalnega značaja ter jih more banovina takoj sama rešiti, je navedenih tudi vse polno drugih vprašanj, ki jih banovina sama ne more rešiti, dokler se predhodno ne izvrši finančna razmejitev med državo in banovino in dokler se ne rešijo druga vprašanja, ki jih je centralistični birokratični aparat zmešal. To so vprašanja Prizada, Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, monopola državnih kreditnih ustanov itd. Poleg tega zahtevajo hrvatski gospodar-

ski ljudje samostojno funkcioniranje podružnice Narodne banke v Zagrebu, ki bo kreditirala hrvatsko gospodarstvo na drugi podlagi, kakor pa je to delala dosedaj. Nadalje se zahteva samostojna monopolska uprava, pravična razdelitev dohodkov iz skupnih državnih ustanov, zahteva se revizija železniške tarife itd.

Vse te zahteve hrvatskih gospodarskih ljudi iz vsega srca podpisujejo tudi vsi gospodarski ljudje iz ostalih banovin, ker je tudi za nje nenavadno nujno, da se vsi ti problemi rešijo in da se vse stvari postavijo na svoje pravo mesto. To, kar mislijo hrvatski gospodarski ljudje, da je za njihovo gospodarsko in finančno življenje dobro in kar se mora zavoljo njih lokalnega gospodarstva rešiti, to isto mislijo tudi gospodarski ljudje ostalih banovin. Ovira za hitro razbistrenje navedenih vprašanj je v prvi vrsti v nezadostnih določilih o ustanovitvi banovine Hrvatske. Predvsem treba tu omeniti finančna vprašanja. Banovinom je priznana finančna samostojnost, v čem pa je ta samostojnost in kako se naj razmeje pristojnosti med finansiranjem države in banovin, ni rešeno, temveč se naj to vprašanje uredi s posebno uredbo. Verjetno, da bo pri tej priliki tudi govora o Narodni banki, državnih kreditnih ustanovah, in vsak način pa tudi o davčnem sistemu...

Do izdaje teh določil bo moral zastati marsikateri posel, ki bi ga hoteli hrvatski gospodarski ljudje rešiti takoj. Zeleti je, da se to vprašanje čimprej reši!

Organizacija javnega kredita

Predlogi beograjskega kongresa ekonomistov

V svoji zaključni resoluciji je kongres ekonomistov v Beogradu zavzel glede organizacije javnega kredita v Jugoslaviji naslednje stališče:

V časih pred krizo smo se opirali pri preskrbi kreditov na tuja denarna tržišča. Ker pa je sedaj

možnost nabave kreditov v tujini izključena, si mora Jugoslavija ustvariti svoj lastni kapitalni trg. To zlasti še z ozirom na povečane potrebe države v zvezi z izvajanjem splošnega gospodarskega programa ter zaradi zagotovitve potrebnih sredstev, ki so potreb-

»Slovenskemu narodu« v vednost

»Slovenski narod« je objavil v ponedeljek predloge za izvajanje varčevanja, ki da jih je navedel »Jugoslovanski Lloyd«. »Slovenski narod« pa se s svojo navedbo moti, ker tiste predloge je povzel »Jugoslovanski Lloyd« v dobesednem prevodu iz »Trgovskega lista«. »Jugoslovanski Lloyd« sicer pri tem tudi spominja »Trgovski list«, a to le mimogrede, kakor da bi »Trgovski list« le pripomnil, da davčni zavezanci višjih davkov ne morejo več plačevati. Dejansko pa je objavil »Jugoslovanski Lloyd« ves uvodnik »Trgovskega lista«.

Nas sicer veseli, da je ponatisnil naš članek »Jugoslovanski Lloyd«, vendar pa bi bilo lojalno, če bi tudi pravilno navedel vir. Pa na to smo že večkrat »Jugosl. Lloyd« zamenjali opozorili.

Zanimivo pa je, da izve ljubljanski »Slovenski narod« za predloge glasila slovenskih gospodarskih krogov šele po ovinku čez Zagreb. Ne more se ravno reči, da bi bil to poročevalski rekord!

Davčni razporedi razgrnjeni

Davčna uprava v Ljubljani-mesto razglasa:

Razpored — zgradarine — pridobnine in davka na poslovni promet — za leto 1939. je v smislu čl. 131. zakona o neposrednih davkih z dne 8. februarja 1928. razgrnjen na javni vpogled davčnim zavezancem pri tukajšnji davčni upravi (soba št. 11) v času od dne 19. septembra do vštete dne 2. oktobra 1939.

O ugotovljenih davčnih osnovah in odmerjenem davku bodo davčni zavezanci posebej obveščeni s plačilnimi nalogi, proti katerim bodo imeli pravico protitožbe.

Stanje naših kliringov

V zadnjem tednu so največje spremembe v naših kliringih naslednje: Naše terjatve proti Nemčiji so se zvišale za 4,5 milijona dinarjev in že presegle 200 milijonov dinarjev. Zelo so narasle naše terjatve proti Češko-Moravski ter se povečale od 13,7 na 24,2 milijona din. Naš dolg Italiji pa se je dvignil za 5,6 na 136,2 milijona din.

Stanje naših kliringov kažejo naslednje številke v primeri s prejšnjim tednom (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	15.9.	8.9.
Bolgarska din	1,25	1,22
Madžarska din	39,76	40,32
Nemčija RM	13,98	13,66
Češko-Moravska Kč	24,27	10,52
Turčija din	17,74	17,77
Španija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	1,42	1,42
Bolgarska din	1,60	1,60
Italija din	136,22	130,60
Poljska din	26,85	26,81
Romunija din	2,95	4,48
Švica šv. fr.	1,23	1,26

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 16. septembra objavlja: Uredbo o opravljanju pripravniške zdravniške službe — Uredbo o zdravniški službi na deželi — Naredbo o prepovedi nabiranja prostovoljcev — Pravilnik o urejanju in poslovanju »Službene« lista ministrstva za pravosodje — Spremembe in dopolnitve poslovnika o zakupu restavracij itd. na postajah državnih železnic — Razne ratifikacije mednarodnih konvencij — Razglas o tednu Rdečega križa — Razne objave iz »Službenih novin« ter v prilogi 47 dražbenih oklicev.

Občni zbori

Tiskarna »Sava« d. d. v Kranju ima 19. redni občni zbor v torek dne 3. oktobra ob 17. v tiskarniških prostorih.

Mednarodni lesni trg po sodbi nemškega lista

Zadnji zvezek revije »Internationaler Holzmarkt« daje na uvidnem mestu pregled o posledicah vojne na evropski lesni trg. List naglašja, da je nemški lesni trg primeroma najmanj razburjen zaradi izbruha vojne, ker so bili s štiriletko že izdani vsi potrebni ukrepi, da se je mogel nemški lesni trg prilagoditi spremenjenim razmeram. Proizvodnja in potreba se bosta zato popolnoma krile. Nemčija bo ohranila svoj lesni uvoz z vsemi državami, razen s Poljsko. Nato list nadaljuje: Najbolj globok učinek na mednarodne lesne kupčije je pač povzročena zaradi tega, ker so praktično lesne dobave po morju toliko kakor prenehale. Veliko številno rednih pomorskih zvez se je sploh opustilo, ostanek pa močno reducirala. Jesenske lesne dobave, ki pomenijo za mnoge lesne izvozne države glavni del lesnega izvoza, se sedaj sploh ne bodo mogle izvesti.

Najbolj prizadete od lesno izvoznih držav so Švedska, Finska, Jugoslavija in Romunija. Od lesno-izvoznih držav pa je najbolj oškodovana Anglija, ki dobiva skoraj ves njej potrebni les po morju. List je mnenja, da se bo še vedno

našla možnost, da bo dobivala Nemčija les iz Rusije in Finske po morju. Nikakor pa ni še jasno, če bosta mogle dobivati les po morju tudi Nizozemska in Belgija. Lesna proizvodnja Jugoslavije in Romunije se bo v sedanjih razmerah še bolj naslonila na nemški trg. Isto velja tudi za Slovaško.

Nadaljnja ovira za vodne lesne transporte so nove vozarske in zavarovalne postavke, ki so bile bistveno zvišane in ki zato težko obremenjujejo lesne transporte po morju. Tudi ustavitve nevtralnih ladij po angleških vojnih ladjah je vzbudila mnogo razburjenja.

Na položaj na mednarodnem lesnem trgu bo zelo vplival tudi padeč tečaj angleškega funta. Že v avgustu je bil tečaj funta izpostavljen težkemu pritisku in angleški izravnalni fond je moral močno posredovati, da ni nazadovale tečaj še bolj. Od konca marca 1939 pa do septembra je izgubil ta fond nič manj ko za 60 milijonov funtov zlata.

Anglija je bila glavni odjemalec rezanega iglastega lesa ter je v zadnjih letih sprejemala skoraj polovico vsega tega lesa. Ker so tudi bile vse druge lesne pošiljke

iz skandinavskih držav, Francije, Belgije, Rusije in večinoma tudi iz drugih držav fakturirane v funtih, se iz tega vidi, da so lesni izvozniki v mnogih državah zaradi padeča funta doživeli velike izgube. Ponovila se je ista pesem kakor pri padcu vrednosti angleškega funta pred leti.

Vrhu tega so se mednarodne lesne cene, v kolikor gre za v funtih fakturiran les, znižale v isti meri, kolikor je izgubil funt šterling na vrednosti. Ker so angleški kupci vedno nazirajo, da je funt funt, bodo izvozniki prisiljeni, da svoje cene prilagodijo novi vrednosti funta. Danes dobi skandinavski lesni izvoznik za svoj les mnogo manj kakor pa je kalkuliral ob prodaji lesa.

Nemški list je nadalje mnenja, da je postalo zvišanje lesnih kontingentov za 10%, kakor je to sklenila ETEC na svoji zadnji konferenci v Stockholmu, zaradi novih dogodkov popolnoma brezpredmetno. To pa enostavno zato, ker se v sedanjih razmerah nobena lesna izvozna država ne more na te kontingente ozirati. Nov položaj zahteva tudi nove smerice za lesni izvoz.

Naše lesno gospodarstvo in vojna

»Drvočrta« slika položaj našega lesnega gospodarstva v vojni takole:

Vojna je v polnem teku. Naša država spada med nevtralne države, toda tudi življenje nevtralnih držav trpi od posledic vojne, ki se vodi v Evropi in v kateri so udeležene vse dežele ogromnega britanskega in francoskega imperija.

Naše lesno gospodarstvo je pred problemom, kako da se uredi njegovo poslovanje. V sami državi so te težkoče najmanjše. Imamo dosti blaga in ni se nam treba razbijati glave zaradi nekega pomanjkanja. Samo da bo zadosti povpraševanja!

Toda izvoz! Predvsem gre za možnosti in varnost prometa, nato za plačila. Naš najvažnejši kupec je Italija, ki ni šla v vojno. Tu nam torej vprašanje prometa in plačila ni treba delati skrbi. Neki veliki strokovni list je objavil poročilo iz Italije, da je Jugoslavija glavna dobaviteljica lesa v Italijo. Poslovanje Italije z našimi lesnimi izvozniki se je razvijalo po tem poročilu v zadnjem času precej ugodno. V I. polletju smo izvozili v Italijo 32.900 proti 23.300 standardom lani. Kakor znano, je v klirinškem prometu velik aktivni saldo v korist Italije. To je dobro, ker so s tem omogočeni nadaljnji nakupi našega lesa po Italiji. Nadalje se je poročalo, da nam je Italija ponudila kredit 500 milijonov lir v obliki materiala za posebne potrebe naše države. Ta kredit bi mi vrnil 70% v blagu, 20% v devizah in 10% v kliringu. Od blagovnih dobav bi odpadlo 80% na les. Italija bi dobavila svoje blago v dveh letih, kredit pa bi mi vrnil v sedmih.

Tudi brez ozira na takšne podlage so izgledi za poslovanje z Italijo dobri, zlasti ko je zavzela Italija svoje današnje stališče, ki pomeni, da posveča svojo moč in veličino evropskemu in lastnemu miru.

Potreba Italije na lesu je znatna. Njena domača proizvodnja je pokrila največji del te potrebe v I. polletju in je proizvela okoli pol milijona kub. metrov mehkega lesa in nekaj več trdega lesa. Ker pa je v teh količinah tudi

mного drv, je količina koristnega lesa mnogo manjša. Pošiljke iz Avstrije so se precej zmanjšale. Sedaj pa, ko je Nemčija v vojni, bo njena lastna potreba še zlasti velika. Pred meseci se je računalo z dobavami iz Rusije, toda do teh ni prišlo. Na ta način igra naš les glavno vlogo v trgovini Italije. Poroča se tudi, da se je zelo povečal romunski izvoz lesa v Italijo. Romunski kontingent za Italijo je za vse leto določen na 30.000 standardov, toda dvomi se, če bo mogla poslati Romunija toliko blaga v Italijo, ker so njene žage les že precej razprodale.

Končno pa je treba tudi pripomniti, da je Italija v I. polletju uvozila letos samo 49.800 standardov proti 78.200 lani. To zmanjšanje je nastalo predvsem zaradi manjših pošiljk iz Avstrije.

Politične vesti

Romunska vlada izjavlja, da je poljska vlada v preganjanju in da je s tem nastal nov položaj, ki oprošča Romunijo dolžnosti, da bi v smislu zvezne pogodbe med Poljsko in Romunijo priskočila Poljski na pomoč. Sicer pa Poljska te pomoči itak ni zahtevala. Romunska vlada nadalje izjavlja, da bo ostala strogo nevtralna. Sovjetska izjava, da bo ostala Sovjetska Rusija do Romunije nevtralna, je sicer romunske vladne kroge precej pomirila, vendar pa ne popolnoma. Zato je odredila strogo vojno pripravljenost vsega romunskega gospodarstva.

Angleška vlada je proučila novi položaj ter sklenila, da bo vojno nadaljevala, diplomatskih stikov z Rusijo pa zaenkrat ne bo pretrgala.

Hitler je imel v torek zvečer velik govor v Gdansk, ki mu je privedli navdušene ovacije. Hitler je v svojem govoru najprej naglasil, da je sedaj Gdansk za vedno nemški. Nato je govoril o versajski pogodbi, s katero da je bila ustanovljena tudi Poljska kot narodnostna država. Nemčiji je bilo odtrgano veliko ozemlje in čez 50 let bi to ozemlje padlo v barbarstvo, ker da Poljaki niso bili zmogni ohraniti njegove kulture. Nato je opisoval razvoj konflikta s Poljsko. Naglasil zlasti preganjanja nemške manjšine na Poljskem ter vedno večje zahteve Poljakov, ki da so že govorili o mejni na Labi. Da je bila Poljska tako zaslepljena, je krivda Anglije, ki je vedno hujskala Po-

Naš lesni izvoz je silno razširjen, posebno važno pa je za nas Sredozemsko morje, — Varnost plovbe je danes posebno važna, zlasti ker je v vojni velik del držav, katerim smo redno prodajali svoj les. Te dni se je poročalo, da pride v kratkem do trgovinskih pogajanj naše države z Vel. Britanijo in Francijo, dočim se na drugi strani naglašja iz nemških krogov pričakovanje, da bodo nevtralne države zadostile vsem svojim obveznostim iz pogodb, sklenjenih z Nemčijo.

Prvi pogoj in naravna zahteva nevtralnega prodajalca so varnost prevoza in plačila. Kupec mora nositi riziko za prevoz, varnost plačila pa zahteva, da so pogoji in stvarne možnosti za prejem protivrednosti.

ljake proti Nemčiji. Zlasti je napadel Hitler Churchilla, Edena, Duff Coopra. Nato je opisoval neposredne dogodke pred izbruhom vojne in ponovil svojo trditve, da je dva dni čakal na poljske delegate, a da teh ni bilo. Sledila da je poljska mobilizacija, še hujski poljski teror in nazadnje napadi na nemško ozemlje. Ni bilo druge rešitve, kakor da spregovorijo s Poljsko v jeziku, ki ga razume.

»Če so si Poljaki izbrali vojno«, je nadaljeval Hitler, naj jo imajo. Ta vojna pa ne bo za zapad prav nobena kupčija. Nato je opisoval Hitler vojne dogodke, naglasil, da je nemška vojska v 18 dneh zrušila poljsko vojsko in da so nemške čete že v Brest Litovsku, Lvovu itd. Zelo je obsodil vodstvo poljske vojske, priznal pa hrabrost poljskega vojaka.

Hitler je nato prešel na nastop Rusije, ki je vkorakala na Poljsko, da zaščiti belorusko in ukrajinsko manjšino. Sodelovanje med demokratično Anglijo in boljševistično Rusijo se ni posrečilo, pač pa med Nemčijo in Rusijo, pri čemer ostanejo Nemci narodni socialisti, Rusi pa boljševiki. Z rusko zasedbo je tudi ovržena trditve, ko da bi imela Nemčija kakšne vojne cilje na vzhodu. Bodoča ureditev Poljske je odvisna edino od Nemčije in Rusije.

Hitler je nato dotaknil odnošajev Nemčije z Italijo, Francijo in Anglijo. Z Italijo so odnošaji najboljši in so utrjeni tudi z osebnim prijateljstvom med njim in Mussolinijem. Isto je hotel doseči tudi s Francijo in Anglijo, ki pa je njegovo prijateljstvo odklonila. Govoril je nato o angleški blokadi, ki da je v nasprotju z mednarodnimi

določbami. Ve za vse angleške namene proti Nemčiji, a bo znala Nemčija te namene preprečiti. Na koncu govora je še enkrat poudaril, da je Gdansk za vedno nemški.

Na Hitlerjev govor bo danes odgovoril Chamberlain. Nemška in sovjetska vlada sta izdale skupno izjavo o nalogah na Poljskem delujočih nemških in sovjetskih čet. Te čete — pravi izjava — ne zasledujejo nobenega cilja, ki ne bi bil v skladu z interesi Nemčije in Sovjetske Rusije ali ki bi bil v nasprotju z nenapadalnimi paktom, sklenjenim med obema državama. Naloga teh čet je, da obnove mir in red na Poljskem in da ustvarijo prebivalstvu Poljske pogoje za ureditev svoje nove državne eksistence.

Nemška vlada pa je dodala tej skupni izjavi še nekako pojasnilo, ki pravi, da po mnenju Nemčije in Rusije ni več naravnih eksistenčnih pogojev za poljsko državo, da teh pogojev prav za prav ni bilo že pri njeni ustanovitvi in da je ta država propadla. Obe vladi sta mnenja, da je treba pomagati poljskemu prebivalstvu, da si zgradi nov in življenja sposoben državni organizem (protektorat?). To pa da je samo naloga Nemčije in Rusije in obveznosti, ki sta jih prevzeli Francija in Anglija so postale sedaj brezpredmetne. Treba se zato vprašati, zakaj prav za prav hočeta. Francija in Anglija vojno?

V ponedeljek popoldne so se stale nemške in sovjetske čete v Brest Litovsku. Srečanje je bilo zelo prijateljsko. Med obema vojskama bo določena demarkacijska črta. Kako bo ta potekala, še ni čisto jasno. Nemci izjavljajo, da je bila meja določena že z Brest-litovskim mirom.

Hkrati s sovjetsko vojsko gredo tudi propagandni oddelki, ki prirejajo v vseh krajih agitacijska zborovanja. Posebno ukrajinsko prebivalstvo pozdravlja sovjetsko vojsko, ker jih je ta obvarovala pred okupacijo nemške vojske in pred vojnimi grozotami.

Član sovjetske vlade je imel po radiu govor, v katerem je dejal, da ni vkorakala sovjetska vojska na Poljsko samo zaradi ukrajinske in beloruske narodne manjšine, temveč tudi zato, da odpre komunistični misli pot v svet. Izjavil je nadalje, da se bo sovjetska vlada še nadalje borila za neodvisnost Kitajske in da bo tudi v bodoče podpirala generala Čangkajska.

Kako bo potegnjena meja med Rusijo in Nemčijo, še ni gotovo. Izgleda, da so glede Lvova nesoglasja, ker hočejo to mesto tako Rusi kot Nemci. Poljska bo vmesna država in bo štela baje le 12 milijonov prebivalcev. Posebno se poudarja važnost, da nima Nemčija direktne meje z Romunijo.

Varšava se še ni vdala ter se bo borila, kakor je izjavil njen poveljnik do zadnjega moža. Nemci so zopet začeli bombardirati mesto.

Nemško vojno poročilo pravi, da je vojna na Poljskem tik pred zaključkom. Nemške čete so zasedle že glavni del Poljske. Lvov je obkoljen, Lublin pa zavzet.

Na letališče v Černovicah je prišlo okoli 300 poljskih letal, večinoma vojnih. Vsa letala je romunska komisija zaplenila, letalce pa internirala. V Romunijo so prišle cele kolone poljskih tankov, cele divizije vojaštva in večje število poljskih protiletalskih topov. Vse orožje so romunske oblasti zaplenile, vojake pa internirale. Tudi v Litvi in Latiško so se umaknili številni oddelki poljske vojske in poljski begunci.

Predsednik poljske republike Mościcki in zunanji minister Beck sta odpotovala iz Romunije v Francijo.

Vsa poročila tujih listov so soglasna v tem, da so se Poljaki borili izredno hrabro. Tudi o poljskih letalcih pišejo tuji listi z izrednim priznanjem. Tudi Nemci sami priznavajo, da so se borili poljski letalci z članom in požrtvovalnostjo.

Turinski list »Gazzetta del Popolo« piše o poljskih četnikih, ki so razkropljeni po vsem poljskem ozemlju. Pravi, da se podveji skrivajo v gozdovih in zapuščenih hišah, ponoči pa napadajo manjše nemške čete in straže. Zlasti napadajo osebne avtomobile, v katerih se vozijo višji nemški oficirji. Že cela vrsta nemških oficirjev je bila tako ubita, med njimi tudi Hitlerjev osebni adjutant.

Z zapadne fronte javljajo, da ni nič ovraga. Letalskih bojev ni bilo, bili so le boji patrolj.

Angleži poročajo, da so potopili več nemških podmornic. Tudi Francozi poročajo, da so potopili eno podmornico.

Poroča se, da bo Madžarska obnovila diplomatske stike z Rusijo. Vest pa uradno še ni potrjena.

Danski list »Politiken« poroča, da gradi Nemčija v največji naglici nove podmornice.

Denarstvo

Denarni trg v juliju

Narodna banka je objavila podatke o našem gospodarstvu za mesec julij. Iz teh podatkov posnemamo:

Razpoložljiva plačilna sredstva so znašala (vse v milijonih din):

Obveze na pokaz in obtok bankovcev je narasel v juliju od 8.901 na 9.066, obtok kovanega denarja se je zmanjšal od 706 na 697, hranilne vloge so padle od 11.115 na 10.800 (to pa še niso dokončne številke), čekovni računi Poštne hranilnice so padli od 1.605 na 1.518. Skupno so se razpoložljiva plačilna sredstva zmanjšala od 22.327 na 22.081 milijonov dinarjev.

Indeks razpoložljivih denarnih sredstev je znašal:

a) pri 20 največjih bankah: koncem junija 120,2, koncem julija 121,0 milijona din,

b) pri vseh drugih zavodih: koncem junija 127,8, koncem julija pa 126,4.

Obtok denarja je narasel v juliju od 7.883 na 8.051 milijonov dinarjev, in sicer bankovcev od 1.177 na 1.354, obtok kovanega denarja pa se je znižal od 756 na 697 milijonov din.

Hranilne vloge pri državnih zavodih so se dvignile od 2.669 na 2.777, v samoupravnih hranilnicah od 2.449 na 2.534, dočim so v zasebnih zavodih padle od 5.993 na 5.804. Razvoj drž. zavodov plača torej zastoj zasebnih.

Skupno pa so se hranilne vloge vendarle dvignile na 11.115 proti 10.700 v septembru 1938. in proti 11.790 v avgustu 1938. Od lanske krize se torej še niso čisto opomogli naši zavodi.

Stanje glavnih bank je bilo naslednje:

20 največjih bank		
	junij 1939	julij 1939
gotovina in žiro-računi	583	540
pri Narodni banki	903	913
menična posojila	2.406	2.412
terjatve po tek. rač.	686	660
razni dolžniki	1.965	1.959
hranilne vloge	1.040	1.059
vloge po tek. računu	1.651	1.635
razni upniki		

Državna hipotekarna banka		
	junij 1939	julij 1939
hipotekarna posojila	1.823	1.819
posoj. samoupravam	1.527	1.527
druga posojila	347	356
fondi in kapitali javnih ustanov	2.287	2.303
zasebni kapital in depoziti	1.511	1.506
razni računi	1.389	1.392
založnice in obvezn. srednjeroč. predujmi	809	631
tujih bank	110	291

Poštna hranilnica		
	junij 1939	julij 1939
število ček. računov	25.942	26.015
stanje vlog	1.604,6	1.517,7
hranilne vloge	551	556,7

Mednarodni borzni indeks

V zvezi z evropskimi dogodki so se morale mnoge borze sprijazniti s tem, da so vlade posegle v formacijo tečajev. Nekatere borze so morale tudi za nekaj dni ustaviti svoje delovanje. Gibanje tečajev je bilo dostikrat v znaku dvigov in padcev le nekaterih tečajev. Viharo hoso so doživeli v New Yorku tako imenovane vojne vrednosti. V Londonu je bilo večje povpraševanje po papirjih težke industrije in ladjedelnice. Tudi v Parizu so bili v dvigu papirji obojevalne industrije. Drugi tečaji so večinoma nazadovali. Zlasti je bilo malo povpraševanja po bančnih papirjih. Podobno so se gibali tečaji tudi na drugih borzah, tako na amsterdamski in curiški. Na berlinski borzi so po prvotnem dvigu papirji popustili. Bilo je več prodaj, najbrže iz davčnih razlogov. Na koncu so se tečaji zopet popravili. Na milanski borzi pa so se tečaji skoraj brez izjeme popravili.

Kako so se gibali tečaji na posameznih velikih svetovnih borzah

v tednih pred in po izbruhu vojne, kažejo naslednje indeksne številke (koncem leta 1927. = 100%):

	26. 8.	2. 9.	9. 9.
London	57,2	58,2	58,8
Berlin	47,9	49,0	48,0
Pariz	48,4	49,2	48,1
Bruselj	29,8	28,1	28,2
Amsterdam	45,0	46,5	49,2
Curih	50,4	48,7	50,1
Milan	140,4	146,9	164,2
Stockholm	23,7	24,5	24,3
New York	75,4	77,5	83,6

Mednarodni borzni indeks se je torej po izbruhu vojne znatno popravil ter je znašal dne 26. avgusta 57,6%, 2. septembra 58,7% in 9. septembra 61,6%.

Podguverner Narodne banke dr. Belin je bil v Rimu zaradi ureditve nekaterih vprašanj glede plačilnega prometa med Jugoslavijo in Italijo. Gre predvsem za zahtevo italijanskih izvoznikov, ki zahtevajo, da morajo plačati jugoslovanski uvozniki blago v naprej. Gre za to, da bi se uvoznikom dala gotovost, da bi prejeli pri plačilu v naprej tudi blago v določenem roku.

Upravni odbor jugoslovanskega »Feniksa« je bil pri trgovinskem ministru in ga prosil, da se čim prej izvede sanacija zavarovalnice.

Razrešen je dolžnostni člana nadzorne odbora Poštne hranilnice inž. Ratajac, na njegovo mesto pa je imenovan novi pomočnik finančnega ministra dr. Filipančić.

Zlati zaklad Poljske banke v višini 200 milijonov zlotov je bil pre-

peljan v Romunijo, odkoder bo prepeljan v Anglijo.

Finska je opustila kot podlago za svojo valuto angleški funt ter vzela svojo valuto na ameriški dolar. Nadalje je izdala razne devizne omejitve. Vsi, ki bivajo na Finskem, morajo do 30. t. m. prijaviti svoja tuja plačilna sredstva.

Borza v Kodanju, ki je bila nekoliko dni zaprta, je bila 11. septembra zopet odprta. Da se prepreči preveliko kolebanje tečajev, so predvideni razni ukrepi, tako minimalni tečaji za delnice in obli-gacije. Delnice ladijskih podjetij ne smejo pasti ali narasti za več ko 15% proti njih tečaju dne 31. VIII.

Prvi teden po objavi vojne je prišlo v Združene države Sev. Amerike za 129,9 milijona dolarjev zlata, od tega samo iz Anglije za 116,8 milijona dolarjev.

Državna kontrola nad izvozom

Seznam izvoznih predmetov, ki so prišli pod državno kontrolo

V prejšnji številki smo poročali, da je bil postavljen pod državno kontrolo skoraj ves naš izvoz. Danes objavljamo seznam predmetov, ki so prišli pod kontrolo. Pripominjamo, da tu niso navedeni predmeti, ki so bili že dosedaj pod kontrolo Prizada ozir. Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. Ti predmeti ostanejo še nadalje pod kontrolo teh institucij. Med temi predmeti so med drugimi: pšenica, živina, živalski proizvodi, sadje itd.

Kmetijski proizvodi

(v oklepajih številke carinske tarife)

Rž in mekine (ex 1), oves (2), vse druge vrste žita razen pšenice (4), riž (5), čebula, česen in arpadžik (7, 3, 4), sočivje zrela, v zrnih in strokih: fižol, grah, leča, bob in drugo (8), kolonialno blago in njegovi surogati: kava, kavni surogati, kakav, čaj, začimbe, zmlēte (25—29), oljnatna semena, laneno seme, seme sončnic, buč, maka in druga semena (31), seme detelje, sladkorne repe in drugih rep (33), krmila, zelena in posušena: mrva, seno, slama, repa za krmno, rezanci repe, grahorica in druga krmila (37), rastlinska vlakna za prejo, surova, namočena ali tretla, bombažna, lanena, konoplina jutina in druga (38), hmelj in moka iz hmelja (40), sladkorna repa in cikorijska (42), rafija (43).

Proizvodi živaloreje

Med (ex 64), vosek (65), gosja mast (66), loj, surov ali stisnjen (67), mast in olje iz kosti, mozga, in iz druge umetne tolšče za mazanje kož (68), ovčja volna tudi strojarska, surova ali oprana (71), kokoni sviloprejk in odpadki nepredene svile (74), kože domačih živali in divjačine, surove, nasoljene, vložene v apno ali suhe: goveje, konjske, telečje, ovčje, kozje, jarcje, svinjske, in druge kože (76), ocvirki in drugi odpadki, ki so za jed neuporabni, odpadki surovih kož (83).

Gozdni proizvodi

Vse vrste okroglega lesa: klade, debla, oglje v kosih in v prahu, briketi iz oglja (92), stavbeni les razen bukovega, vse vrste železniških pragov (93), les za izdelavo dog in kalupov, les za palice, kopta (pušk), brzojavni in podobni drogi (94), vse vrste orehovega lesa, obdelanega in neobdelanega, žir, borovina in drugi gozdni plodi in semena, na drugem mestu navedena (98), šota (ex 99), naravne smole in gume, trde ali mehke, naravni balzami, kavčuk, terpentini, arabski gumi, kolofonija, razen surovega opija (100).

Proizvodi kmetijskih panog industrije

Korzna moka in druga moka razen pšenične, kaša (103), mastna

olja, repno olje, oljčno olje, oljčno pridobljeno z žvepleno kislino, laneno, orehovo in druga olja (104), škrob (dekstrin, leigomni in gomelin), lepivo, tkalski lep in druge apreturzne snovi (108), sladkor (110), melasa (111), alkohol (špirit) (114), otrobi in vsi drugi odpadki od predelave žita in riža (127), odpadki od predelave drugih pridelkov: škroba, alkohola, drož od vina in drugo (128), rezanci, makaroni in močnato pšeno (131), mlečni proizvodi: sveže maslo, nasoljeno in raztopljeno, siri fini in navadni kaškavalj in drugo (136), jedilne konzerve, rastlinske in sadne, ribje, mesne in konzerve rakov (143).

Minerali, prsti in kamna

Mavec (153), magnezit in dolomit, v kosih, zmlēt ali žgan (154), boksit v kosih ali prahu (ex 156), azbest-amisant in krizolit (159).

Rude, žlindre in pepeli

Kovinske vsake vrste: železa, mangana, kroma, cinka, bakra, svinca, kositra, pirita, antimona, arsena, molibdena, wolframa, radija in drugih kovin, koncentrirani rud, zlato in srebro vsebujočih rud (165), žlindre in vse silikatov, pepela brez razlike (168).

Izkopi za gorivo

Premog: črni, rjavi, lignit, koks, briketi iz premoga vseh vrst.

Mineralna olja, smole in drugo

Smola, nafta, črna in neprečiščena, ostanki nafte pri pridobivanju bencina ali petroleja (176), olja od katrana črnega premoga (176), proizvodi destilacije nafte, katrana ali parafinskega skriljevca (177), naftalin, antracen, fenol (karbolna kislina), anilinsko olje, intrabencol in druge snovi iz katrana črnega premoga (178).

Razni izdelki

Cerezin, tudi pomešan s parafinom (182), trdi mastni predmeti: parafin, spermacet, stearin in drugo (183), milo, trdo ali mehko, v testu ali prahu (186), milo vseh drugih vrst in medicinsko milo (187), tekočine za pranje ali apreturo in razni luži (188), surov in prečiščen glicerol (189), kolomazi in druga sredstva za mazanje iz masti in olj (191).

Kemični lekarniški proizvodi

Zivo srebro, njegovih amalgami in soli (196), antimon (199), amonijak in njegovi preparati (201), soli (natrij, kloridi) (202), oksidi (208), natrijeve in kalijeve spojine: natrijev karbonat (amonijakova soda), natrijev in kalijev hidrat (kavstična soda) in drugo (212), klor (213), kisline in žveplovodik in ogljik, žveplena kislina, azotna kislina in drugo (214), ga-

lica in kloridi železa in cinka (215), soli zlata, srebra in platine (216), soli očetne kisline (acetati in svinčena kislina) svinčeni sladkor (217), kalcijev karbid in drugi kovinski karbidi (219), kisline, citronova, očetna, oksalnalova in druge (223), beljakovine in lepi, trdi, tekoči ali v prahu (225), alkaloidi in njih soli (228), ekstrakti in snovi za strojenje kož (230), gotova zdravila, dozirani preparati in obliži (234), organski kemični proizvodi in preparati in lekarniški ne drugod navedeni proizvodi (235), cinkovo belilo, ultramarin, cinkolit, litopon, siva cinkova barva (239), svinčeno belilo, minij (240), kromove barve (241), čad, trtno oglje (242), etri vseh vrst, prosti in sestavljeni (253), patoka (fuzeljna olja), metilalkohol, aceton, formaldehid, trd in tekoč (255), eterična olja (256), kostna moka (263), eksplozivne snovi, vžigalne cevi in drugo vžigalno blago (264—271).

Rastlinska in živalska prediva in blago iz njih

Bombaž predelan (272), bombažna vata (273), bombažno predivo enožično (enovito) (274), konoplja, lan, juta, manila in druga rastlinska vlakna za predivo (288), tkanine iz lanu in drugih rastlinskih vlaken (296), vrvarski izdelki, tudi katranizirani (303), vreče iz jutne tkanine, tudi s papirnimi vstavki (305), predivo iz česane volne (312), predivo iz grebenaste volne (313), čebad (grobe odeje, koci) (316), volnene tkanine (317), tkanine prevlečene ali napojene, razen s kavčukom ter izdelki iz njih (341—348), klobučevina (349), konfekcija: šito perilo, obleka in drugo šito blago (356), obutev iz tkanine in klobučevine s podplati iz drugega materiala (368), cunje in tekstilni odpadki (369).

Usnje in krzno in njeni izdelki

Ustrojena koža in dalje predelana, vseh vrst (370), umetna koža in kožni odpadki (373), obutev iz surove ali ustrojene in dalje predelane kože vseh vrst, pa tudi z dlako (374), sedlarski in jermernarski izdelki, tudi iz prevlečenih ali napojenih tkanin (378), torbarski izdelki iz kože ali tkanin razen svilenih, tudi iz napojenih ali prevlečenih tkanin (379), izdelki iz kože, v kolikor niso že drugod navedeni (380), strojena koža za obutev, pa tudi s šivanjem in lepljenjem sestavnih delov za obutev (381).

Kavčuk in gutaperča

Mehak kavčuk in njegovi izdelki, odpadki (386—395), gumbi iz koščaka (419).

Leseni izdelki

Stavbeni les (422), furnirji in vezane plošče (424).

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni ROGAŠKI SLATINI

Papir in papirni izdelki

Celuloza, papirna masa, mehanično in kemično prirejena v obliki kaše ali v trdem stanju, beljena ali nebeljena, odpadki (441), karton (lepenka) (442), zavojni papir (444), papir za tiskanje, risanje in pisanje (445), papir in stročnice za cigarete (448).

Kovine in kovinski izdelki

Plemenite kovine, zlato, platina, srebro in izdelki iz njih (527 do 535), železo v vseh oblikah, plemenito in posebno jeklo v ploščah in palicah, feromangan, ferossilicij, ferokrom, feromolibden, feronikelj (536), pločevina (537), žica, valjana ali izvalčena (538), razni železni izdelki (539—545), krampi, lopate, motike, grablje, vile tudi v zvezi z lesom (546), kose in srpi, tudi v zvezi z lesom (547), posoda in izdelki iz pločevine (562), verige razen galanterijskih (563), izdelki iz litega železa, tudi v zvezi z lesom ali kovanim železom (583), izdelki iz kovanega železa (584), odpadki in opilki železa, staro železo, jekleni pesek (588), aluminij surov, v kosih, palicah ali zrnju, odpadki, stari zlomljeni predmeti (589), aluminij kovan ali valjan v palicah, pločevini, v ploščah (590), valjci, cevi in cevni deli iz aluminija (591), žice in lističi iz aluminija (592), svinec surov ali v kosih, odpadki in stari nalomljeni predmeti (597), palice, plošče iz svinca (598), pločevina in žice iz svinca (599), valjci, cevi in deli cevi iz svinca (601), zrna in šibre iz svinca (602), cink surov v kosih, v ploščah in v prahu, odpadki in stari nalomljeni predmeti (605), palice, plošče in šibre iz cinka (606), pločevina in žice iz cinka (607), valjci, cevi in deli cevi iz cinka (608), kositer, surov v kosih, v ploščah, kositrova spojka, s primesjo svinca, odpadki in stari nalomljeni predmeti (611), nikelj in izdelki iz niklja, kot tudi njegove zlitine (618—623), baker surov, elektrolitični, prečiščen v kosih, ploščah, odpadki in stari nalomljeni predmeti, denar iz bakra (624), palice, plošče in šibre iz bakra (626), pločevina iz bakra vseh vrst, razni izdelki iz bakra (627—638), odpadki kovin, vse vrste kovinskih zlitin.

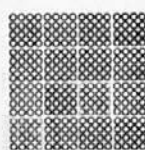
Stroji, orodje in aparati

Stroji, orodje in aparati kakor: parni kotli, generatorji, lokomotive, lokomobili, parne sesalke, vodne turbine, motorna kladiva, kmetijski stroji, stroji za obdelovanje lesa in kovin, stroji za tekstilno industrijo in za druge industrije, orodja in aparati vseh vrst (646—662), električni stroji in elektrotehnični predmeti (663 do 669), prevozna sredstva kakor: vagoni, vagoneti, bicikli, motocikli, avtomobili, aeroplani, motorji, vlačilci, ladje, tanki, pontoni in njih sestavni deli (670 do 682), strelno orožje in orožje z zračnim pritiskom ter njih deli (698—699).

barva, plesira in kemično snati obleke, klobuke itd. Skrobli in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

E F K O

PLETENINE:
TRIKOTAŽA:

 jopice, puloverje, sviterje,
 jersey-obleke, modne
 športne drese, piljame itd.
 perilo, bluže, srjace za
 dame in gospode v mako,
 svilenem in volnenem
 perilu

F. KOS, LJUBLJANA
 ŽIDOVSKA ULICA 5

Razvoj gospodarstva v juliju

Gospodarski oddelek Narodne banke podaja v svojem zadnjem poročilu naslednji opis o splošnem stanju gospodarstva v juliju.

Tendenca razvoja našega gospodarstva, kakor je bila izražena v prvih šestih mesecih t. l., se ni v juliju spremenila. Politična napetost v Evropi in razpoloženje, ki je navsezadnje (v začetku septembra privedlo do vojne med štirimi industrijskimi državami), so vplivali v juliju na razvoj našega gospodarstva na isti način kot v vseh prejšnjih mesecih. Vojna psihoza izven mej Jugoslavije je povzročila, da se o pravi meri vplivov mednarodnih gospodarskih odnosov na našo gospodarsko konjunkturo ne more niti govoriti.

Tudi v prvih sedmih mesecih se je opazil v našem gospodarstvu počasnejši tempo v razvoju poslov. To činjenico lepo kaže tabela vzporednega razvoja najvažnejših indicij za razvoj naše gospodarske

konjunkturo. Če bi se razvoju obsega in vrednosti naše zunanje trgovine pripisoval tudi manjši pomen, kakor ga v resnici ima za nacionalno proizvodnjo in za promet blaga, se vendar ne more spregledati jasna tendenca počasnejšega razvoja v rudarski oz. topilniški proizvodnji ter tudi v prometu (povečano število polomov), v številu zavarovanih delavcev v industriji ter uvozu proizvodnih sredstev in surovin. Pri tem je pa treba imeti zlasti pred očmi, da se mora tudi večja tonaza proizvodnje naše topilniške industrije pripisati v znatni meri padcu uvoza nepredelane železa (od 89,7 v prvih sedmih mesecih 1938 na 55,2 milijona din v istem času letos). To nazadovanje se more nadomestiti samo z večjo proizvodnjo v državi.

Te ugotovitve dobe potrdilo tudi v znatni likvidnosti našega domačega denarnega trga, ki ni nazadovala niti v mesecu juliju.

zvišala, vendar pa je treba pričakovati, da se bo to iz raznih razlogov zgodilo.

Zlasti se občuti pomanjkanje starega železa. Iz tujine je uvoz starega železa skoraj onemogočen, ker so države izvoznice izvoz starega železa popolnoma prepovedale.

Po zbranih podatkih pa bi se moglo v Jugoslaviji zbrati najmanj 5000 vagonov starega železa. Zbiranje starega železa je bilo v naši državi vedno zelo slabo organizirano in je tudi še danes. Nakup in prodaja starega železa je v državi monopolizirana, ker ima za to pravico samo ena tvrdka v državi. Ta tvrdka pa je organizirala nakup starega železa zelo

slabo, oz. ga kupuje samo tam, kjer to služi njenim lastnim interesom.

Po malih mestih, vaseh in na deželi se staro železo sploh ne zbira. V kolikor se o njem govori, je to res le na papirju. Nikakršne propagande ni za zbiranje starega železa. Niti v velikih mestih niti v samem Beogradu ni zbiranje starega železa organizirano.

Interes države nujno zahteva, da se revidirajo predpisi o zbiranju in nakupovanju starega železa. Silno veliko bi se moglo z dobro organizacijo doseči in bistveno bi se moglo pomagati tudi naši industriji. Naj se zato to tudi zgodi in zato naj se razvija dobra propaganda za zbiranje starega železa.

Olajšava za uvoznike

Ob uvedbi splošne kontrole uvoza iz neklirinskih držav je bilo določeno, da ne spada pod to kontrolo blago, ki je bilo uvoženo in ocarinjeno do 12. septembra. Zgodilo pa se je, da je mnogo takšnega blaga prišlo v našo državo do 12. septembra, da pa do tega roka ni bilo tudi ocarinjeno. Za naše uvoznike je s tem nastala nevarnost, da tega blaga ne bi mogli spraviti na naš trg, čeprav bi bili zavezani, da to blago tujim dobaviteljem plačajo. Nujno potrebno bi zato bilo, da se uvoznikom dovoli, da uvozijo to blago. V tem smislu je intervenirala tudi zagrebška zbornica. Sedaj se poroča iz Beograda, da bo vzel devizni odbor to vprašanje v presnes na svoji prihodnji seji in da bo na vsak način skušal obvarovati uvoznike pred škodo. Dobro bi bilo, da uvozniki svoje prime-re javijo deviznemu odboru.

Ustavitev preiskave proti papirnemu kartelu

Zaradi pritožbe tiskarniških podjetij je minister za trgovino in industrijo prepovedal uporabo ebnika za papir, ki ga je predpisal papirni kartel na svoji seji dne 1. julija 1939. Istočasno je uvedel preiskavo proti papirnemu kartelu. Za čas preiskave je stopil papirni kartel v stik z zainteresiranimi organizacijami potrošnikov papirja ter sporazumno z njimi izdelal nove cenike, ki so bili registrirani v trgovinskem ministruvstvu 5. tega meseca. Ker so organizacije tiskarniških podjetij izjavile, da so s predpisom novih cenikov prenehali razlogi za nadaljnjo preiskavo, je izdal minister za trgovino in industrijo odlok, da se ta ustavi.

Razglas o cenah, veljavnih za seno in slamo

Ministrstvo vojske in mornarice je z razpisom E. P. št. 11466 z dne 7. septembra 1939. odobrilo za seno in slamo naslednje cene: za Ljubljano, Mojstrano, Škofjo Loko in Boh. Belo do 65 para za kg; za Maribor, Celje, Slov. Bi-

strico in Vrhniko do 60 para za kg. Povišek cen za slamo pa je naslednji: za Ljubljano, Celje in Škofjo Loko do 34 para; za Slovensko Bistrico, Boh. Belo, Mojstrano in Vrhniko do 32 para za kg. Za prešano seno in slamo do 5 para višje. Za Zidani most in Trbovlje veljajo iste cene, kakršne so določene za Celje, za Falu pa one, ki so določene za Maribor.

Zunanja trgovina

V ponedeljek so se začela v Solunu trgovinska pogajanja med našo državo in Grčijo.

V Beogradu se proučuje možnost, da bi zaradi manjših dobav koksa in črnega premoga iz Nemčije in Poljske, nabavljali v večjih količinah premog iz bolgarskega državnega premogovnika »Pernik«. L. 1938. smo že nabavili v tem rudniku 14.820 ton briketov za ceno 3.480.000 din.

Romunija ima letos izredno dobro žetev koruze. Na 4,9 milijona hektarjev je bilo povprečno na 1 ha pridelano 1265 ton koruze, da znaša ves pridelek okoli 6,2 milijona ton, dočim je znašal lani samo 5,3 milijona, povprečno v zadnjih 10 letih pa samo 5 milijonov ton.

Plovba turških ladij po Sredozemskem morju se je zopet začela. Italijanska proizvodnja celuloze je znašala v prvi polovici 1939. 25.238 ton proti 21.274 tonam v istem času lani.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Vrtniku sprejema do 21. septembra ponudbe za dobavo gradla za zastore; 28. septembra manesmanovih cevi.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 26. septembra ponudbe za dobavo raznega usnja, usnjenih jermen, paste za čiščenje, smirkovega platna, železne pločevine, jeklenih obročkov, krede idr.

Sumska uprava v Boh. Bistrici razpisuje oddajo lubja v versko-zakladnih gozdovih. Pismene ponudbe sprejema do 25. septembra.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 26. septembra ponudbe za dobavo gasilskih konopljenih cevi in cevi iz bakra; 29. septembra železnih sodov.

Direkcija jug. državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo nalučnikov za petrolejski ploščati stenj in okrogli stenj za olje.

LICITACIJE

Dne 21. septembra bo v intendanturi štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani licitacija za dobavljanje mesa za potrebo ljubljanske garnizije za čas od 1. oktobra t. l. do 31. marca 1940.

Dne 25. septembra bo pri štabu mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu licitacija za dobavo 30 ton motornega bencina in 50 ton bencinalkohola.

Dne 25. septembra se bo sklepala pri upravi zavoda Kragujevac pismena pogodba za dobavo impregniranega platna in šamotnega materiala; 28. septembra holenderov idr.; 29. septembra bo licitacija za dobavo skeletov za »samare« ter raznih električnih prevodnikov; 4. oktobra raznih žarnic.

Dne 25. septembra se bo pri štabu za utrjevanje v Ljubljani sklepala pismena pogodba za dobavo 3.000 kg mila za pranje ter železnih podzemnih cistern; 28. septembra za popravilo in razširitev centralne delavnice na Vrhniki.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Doma in po svetu

Kralj, namestništvo je na podlagi čl. 116. ustave izdalo ukaz, s katero se predpisuje uredba, ki daje ministrskemu svetu pravico, da spremeni obstoječe zakone in druge predpise. Uredbe, ki jih izda ministrski svet na podlagi te pravice, se morajo predložiti narodnemu predstavništvu v odobritev, ko se to sestane. Ta uredba je postala potrebna zaradi izvajanja sporazuma.

Dr. Dragoljub Jovanović je izjavil o sporazumu naslednje: V svojem lastnem interesu je moral srbski narod pomagati Hrvatom v njih borbi. Po mnogih letih nerazumevanja zaradi slabe informiranosti in zlonamerne propagande hegemonistov je končno v Srbiji vendar zmagovalo prepričanje, da Hrva-ti niso proti skupni državi, da pa hočejo za vsako ceno ohraniti svojo narodno posebnost.

Za poverjenika ekspoziture banovine Hrvatske v Splitu je imenoval ban dr. Šubišić banskega svetnika Mata Bulića.

V sarajevskem občinskem svetu se bodo izvršile spremembe in pridejo v občinski svet tudi Hrvati, ki že leta dolgo niso bili v njem zastopani.

Območje gospodarskih zbornic v banovini Hrvatski se bo razdelilo na ta način, da dobe priključene okraje zbornice v Osijeku, Splitu in Dubrovniku. Ni se pa moglo doseči soglasje glede dodelitve okrajev Ljubuški in Metković. O tem vprašanju je bil določen kot razsodnik predsednik zagrebške trgovinske zbornice dr. Krasnik.

Konferenca hrvatskih zasebnih nameščencev v Zagrebu je zahtevala, da se razpišejo svobodne volitve v delavske zbornice.

Pripravlja se pravilnik o nadzorstvu nad preparati in pomožnimi sredstvi, ki se uporabljajo za zboljšanje pecivosti moke.

Prizad objavlja, da bo začel z 28. septembrom sprejemati vse količine suhih češpljev po ceni 290 do 310 din za 100 kg. Suhe češplje bo prevzemal Prizad, ker je špekulacija že vrgla ceno na 150 do 180 din, v nekaterih krajih pa se plačujejo za suhe češplje še nižje cene.

Ministrstvo za soc. politiko in ljudsko zdravje je odločilo, da se mora smatrati kolonjska voda kot dišeča voda in torej kot kozmetično sredstvo brez ozira na to, če je v prometu tudi brez kakršnih priporočil, posebnih etiket ali brez posebnega pakiranja.

Soda voda pa se smatra kot umetna mineralna voda.

Hrvaški gasilci se bodo združili v enotni organizaciji, ker sta že sklenili gasilski zvezi v Splitu in Zagrebu spojitve.

Zadnji viharji in nalivi so v Primorju napravili veliko škodo.

Tvrška Siemens nam bo dobavila 10.000 telefonskih aparatov.

Parnik »Vido«, ki je namenjen v Palestino, je naložil tudi 6 ribiškimi čolnov iz Crikvenice. Ribiči, ki so lastniki teh čolnov, odidejo v Palestino kot instruktorji domačim ribičem.

Pod predsedstvom Mussolinija so bile več dni zaporedoma konferen-ce o obnovi italijanskega gospodarstva.

V zadnjih šestih letih so potrošile za oboroževanje po statistiki nemške revije »Der deutsche Volkswirt« v milijardah mark: Nemčija 90, Anglija 39,2, Francija 25,2 in Poljska 4,9 milijarde mark.

Radio Ljubljana

Četrtek 21. septembra, 12.00: Zbo-rovske pesmi (plošče) — 12.45: Po-ročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Radijski orkester — 14.00: Napo-vedi — 18.00: Koncert radijskega orkestra — 18.40: Slovenščina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Deset minut zabave — 19.40: Nac. ura — 20.00: Originalna švicarska godba (bratje Malenšek) — 20.45: Repro-duciran simfonični koncert — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Petek 22. septembra, 12.00: Slo-venske pesmi (plošče) — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: O kon-serviranju (ga. Ivanka Simonič) — 18.20: Godba grenadirske garde (plošče) — 19.00: Napovedi, poro-čila — 19.30: Sedanje stanje dru-štva Rdečega križa — 19.40: Nac. ura — 20.00: Koncert radijskega orkestra — 21.10: Orgelski koncert (prof. Matija Tomc) — 22.00: Na-povedi, poročila — 22.30: Angleške plošče.

NAZNANILO

Cenj. občinstvu vljudno naznanjam, da bom optiko in urarsko obrt, združeno z nadrobno prodajo zlatnine, srebrnine itd., ki jo je izvrševal moj pokojni soprog

FR. P. ZAJEC v Stritarjevi ul. 6

izvrševala in vodila še nadalje v istem obsegu kot doslej ter se cenj. občinstvu vljudno priporočam za nadaljnjo naklonjenost. — Z zagotovitvijo točne in solidne postrežbe beležim

z odličnim spoštovanjem
MARIJA ZAJEC
 vdova po pokojnem Fr. P. Zajcu

Uprava in ravnateljstvo Kreditne banke sporoča tužno vest, da je umrl njen dolgoletni zvesti sodelavec, gospod

Bogumil Kajzelj

podravnatelj Ljubljanske kreditne banke v pokoju

Zaslužnemu in požrtvovalnemu uradniku bomo ohranili trajno hvaležni spomin.

LJUBLJANA dne 18. septembra 1939.